

## **Beslisnotitie Stuurgroep Powerport regio Moerdijk – 5 november 2025**

### ***Vooraf***

Het voorliggende document is opgesteld ten behoeve van de stuurgroepvergadering van 5 november en heeft als doel gezamenlijk te bepalen waar we staan in de bestuurlijke besluitvorming rond Powerport regio Moerdijk, op weg naar de stuurgroep van 1 december. Het document werkt nog niet alles tot in detail uit; in deze fase gaat het er vooral om de gezamenlijke bestuurlijke lijn vast te stellen, zodat deze de komende weken zorgvuldig kan worden uitgewerkt en vastgelegd op papier. Op basis van de besluitvorming 5 november moet het kernteam wel in staat zijn een besluitvormend document voor 1 december op te stellen.

Voortbouwend op het besluit van juni 2025, de bestuurlijke richting die is meegegeven tijdens de eerste gespreksronde en de vorige stuurgroep, en op de opbrengst van de participatie zoals vastgelegd door het kernteam in document 'Hoofddijnschets', inclusief de daarbij opgestelde analyse, presenteert deze nota een set mogelijke bestuurlijke afspraken die op 1 december kan worden vastgesteld.

De nota is van onderop opgebouwd: op 5 november bevestigen we waar bestuurlijke overeenstemming over bestaat, bepalen we welke punten nog moeten worden uitgewerkt richting 1 december en welke onderwerpen op een later moment kunnen worden opgepakt.

### ***Indeling bestuurlijke beslisnotitie Powerport – 5 november 2025***

1. Algemeen – van toepassing op het geheel
  - Besluitvormingsmoment: aanvullende stap voorwaarts; toepassing van het principe van voorwaardelijke besluitvorming.
  - Beleids- en programmeringscontext: positionering binnen de Ontwerp Nota Ruimte; uitwerking ruimtelijk-economische visie en MIEK.
  - Instrumenteel kader: toekomstbestendig programmeren, juridisch-ruimtelijk instrumentarium (gebiedsprogramma), en ruimte voor verschillende ontwikkelsnelheden.
2. Uitwerking van afspraken
  - Geertruidenberg: integrale Amersvisie, vijf Bergse voorwaarden, inzet compensatiemiddelen.
  - Moerdijk: ontwikkelrichting, verhuis- en garantieregeling, gebiedsfonds brede welvaart.
  - Agrarisch NatuurLandschap: ontwikkeling agrarisch areaal.
  - Overige belangen: Drimmelen (leidingen), Waterschap (normstelling waterveiligheid), Provincie (strategisch ruimtelijk economische ontwikkeling),
3. Governance en organisatie
  - Kwartiermaker: uitwerking governance, mandaten, capaciteit en begroting 2026.
  - Programmabureau: gezamenlijke entiteit van rijk, provincie, gemeenten en waterschap voor coördinatie, uitvoering en communicatie.

Beslispunt stuurgroep vooraf:

1. Het kernteam krijgt opdracht om alle genomen tussenbesluiten gebaseerd op deze memo te vertalen naar een beslisnotitie ten behoeve van de stuurgroep op 1 december '25.

## **Deel 1 Algemeen – van toepassing op het geheel**

### **1 a. Kenmerken van het besluitvormingsmoment**

Het besluit van 1 december markeert een aanvullende fundamentele stap voorwaarts na het BOL-besluit van juni 2025, waarin de groeiopgave van 700 hectare is vastgesteld, gekoppeld aan de ambitie om 'gelijktijdig, geloofwaardig en structureel de brede welvaart in het gebied te versterken'.

De besluitvorming wordt vormgegeven als voorwaardelijke besluitvorming. Dit is nodig omdat de verwachtingen in het gebied en de planning van grote projecten vragen om nu een duidelijke en gezamenlijke stap te zetten in de ontwikkelrichting, terwijl de technische, financiële en juridische uitwerking van de bijbehorende randvoorwaarden nog niet volledig kan worden afgerond.

De ambitie is om richting en randvoorwaarden uiteindelijk gelijktijdig vast te leggen, zodat er zowel duidelijkheid is over de koers als over de invulling van de brede welvaart. In deze fase ligt de nadruk op het vaststellen van de richting en het benoemen van de randvoorwaarden die nog moeten worden uitgewerkt. De verdere concretisering en bekostiging daarvan vinden plaats in het eerste halfjaar van 2026, in samenhang met de Voorjaarsnota (en uiteindelijk definitief in het BOL / MIRT '26?). Daarmee wordt 1 december bestuurlijk richting bepaald (met 'BOL-status'), en kan in het voorjaar de besluitvorming definitief worden gemaakt zodra de randvoorwaarden naar tevredenheid zijn geborgd.

De uitdaging op 1 december is om de juiste balans te vinden tussen het zo concreet mogelijk invullen van de ontwikkelrichting in Moerdijk en de programmering rond het Amergebied in Geertruidenberg, en tegelijkertijd voldoende helderheid te bieden over de condities en randvoorwaarden die daarvoor moeten worden gerealiseerd. De bovenliggende principes, zoals toekomstbestendig werken, gelden voor de Powerport-regio als geheel, maar vragen op dit moment vooral om een zorgvuldige invulling voor deze twee gebieden. Dat geldt ook voor andere belangen binnen de regio, maar gezien de beschikbare tijd en het belang om bestuurlijk voortgang te boeken, ligt de prioriteit nu bij Moerdijk en Geertruidenberg die overigens beiden ook hun eigen dynamiek en tijdspad kennen.

Beslispunten 1a kenmerken van het besluitvormingsmoment

1. De stuurgroep bevestigt dat het besluit van 1 december een principekarakter krijgt: richtinggevend op inhoud, verplichtend op proces (zoals uitgewerkt bij 2). Desondanks heeft besluitvorming wel degelijk 'BOL-status' (inclusief verzending TK brief).
2. De stuurgroep spreekt af dat de nadere financiële en juridische uitwerking van de afgesproken randvoorwaarden in Q1 2026 aan de stuurgroep wordt voorgelegd, gekoppeld aan het proces van de Voorjaarsnota.
3. De stuurgroep geeft het kernteam opdracht de besluittekst van 1 december te baseren op dit principe van voorwaardelijke besluitvorming toewerkend naar definitieve besluitvorming bij het BOL / MIRT / Voorjaarsnota '26 (?).

### **1 b. Aanvullende beleids- en programmeringscontext**

De Powerport-regio wordt in de Ontwerp Nota Ruimte gepositioneerd als een gebied van nationaal belang, met strategische betekenis voor de energie-, grondstoffen- en industrie-transitie. Het is een van de eerste plekken in Nederland waar de uitgangspunten van deze nationale strategie daadwerkelijk in praktijk moeten worden gebracht. Bestuurders onderkennen dat Powerport formeel geen NOVEX-gebied is, maar inhoudelijk wel een vergelijkbare opgave kent in omvang, complexiteit en urgentie.

Om te zorgen dat deze opgave het juiste gewicht en de juiste mogelijkheden krijgt, is het belangrijk de status niet te definiëren vanuit wat zij niet is (geen NOVEX), maar vanuit wat zij wél is: een (aanstaand) gebiedsprogramma van nationaal belang, direct volgend uit de ambities van de Ontwerp Nota Ruimte. Als gevolg wordt het bijbehorende instrumentarium ontwikkeld om de opgave te kunnen realiseren (zie ook 1c).

Sinds juni is het beleidskader op rijksniveau in beweging gekomen. De Ontwerp Nota Ruimte is verschenen en de Ruimtelijke Economische Visie van het ministerie van EZ is vastgesteld. Daarnaast zijn nieuwe beleidsdocumenten in voorbereiding die rechtstreeks raken aan het toekomstig economisch profiel van de Powerport-regio en Moerdijk in het bijzonder: de Nationale prognose ruimtebehoefte industrieclusters en het Ontwerpend onderzoek naar schaarse ruimte in de industrieclusters (KGG/VRO), de Havennota en het Nationaal Programma Circulaire Economie (I&W) en de beleidsontwikkelingen bij het Havenbedrijf Moerdijk. Deze ontwikkelingen onderstrepen dat de Powerport-regio zich bevindt op het snijvlak van ruimtelijke, economische en industriële beleidsvorming en roept de vraag op of al deze sporen nu voldoende op elkaar aansluiten en elkaar versterken en ondersteunen zodat het beoogde Nationaal economisch profiel door alle partijen gedragen kan worden. De wens is dat een congruente lijn ontstaat van nationale (integrale) belangen die vertaald wordt naar een helder profiel van het toekomstige HiM waar vervolgens een logica uit voort komt ten aanzien het gevraagde 'werkend systeem'.

Het is van belang deze lijnen niet versnipperd maar gezamenlijk en complementair aan elkaar worden uitgewerkt. De opgave is om de samenhang tussen deze nationale strategieën en de regionale ontwikkeling van Powerport scherp te maken, zodat in het voorjaar van 2026 een samenhangend en toekomstgericht economisch profiel kan worden vastgesteld waarin rijk en regio elkaar versterken.

Wat betreft de programmering van de projecten POM (Moerdijk) en Converterstation (Geertruidenberg) geldt dat de tijdslijnen van invloed zijn op de besluitvorming die wij op 1 december wensen te nemen. De minister (KGG) is nog steeds voornemens om in het eerste kwartaal van 2026 het voorkeursalternatief (VKA) voor POM vast te stellen. Dat betekent dat de regio in januari wordt gevraagd een regioadvies te geven over het VKA van POM.

Het is daarom van belang dat op 1 december de ontwikkelrichting voor Moerdijk wordt vastgesteld, zodat duidelijk is dat deze richting aansluit bij het te geven regioadvies en de keuze voor de POM-locatie. In het besluit van 1 december zal daarom expliciet worden vermeld dat in januari een regioadvies over het POM-project volgt, zodat de samenhang tussen beide besluiten bestuurlijk wordt geborgd.

Voor Geertruidenberg is er iets meer tijd, omdat daar de volgende stap ten aanzien van het converterstation in het tweede kwartaal van 2026 is voorzien. Het is echter wenselijk om op 1 december ook voor Geertruidenberg een duidelijke stap voorwaarts te markeren, zodat de maanden daarna benut kunnen worden voor verdere uitwerking.

#### Beslispunten 1b aanvullende beleids en programmering context

1. De stuurgroep besluit dat de vervolgstappen voor Powerport worden gepositioneerd binnen het kader van de Ontwerp Nota Ruimte, met verwijzing naar het nationaal belang van de regio (proeftuin bij 1c).
2. De stuurgroep geeft opdracht aan Rijk, provincie en gemeenten (en in verlengde van PNB en gemeente het Havenbedrijf) om gezamenlijk een 'synthese-slag' te maken tussen de diverse beleidsontwikkelingen die nu spelen om te komen tot een uitwerking van het nationaal economisch profiel van de haven Moerdijk (ingebed in de regio) als antwoord op de 'behoefte van nationaal belang'. Het resultaat daarvan moet uiterlijk Q2 terug komen bij de stuurgroep.
3. De stuurgroep neemt kennis van de planning rond POM en besluit bij besluitvorming op 1 december expliciet melding te maken van de wijze waarop het regioadvies over POM in januari wordt opgesteld / ingediend.

#### **1 c. Instrumenteel kader**

De stuurgroep onderkent dat de Powerport-opgave groot en complex is. Complex in inhoudelijke zin, door de schaarste aan ruimte en de hoge ambitie en nationale belangen die met urgentie via concrete projecten in één gebied moeten worden gerealiseerd. Maar ook complex in menselijke zin, door de lange tijdslijnen en de onzekerheden die dit met zich meebrengt voor inwoners, ondernemers en agrariërs.

Toekomstbestendig programmeren betekent in dit verband dat we niet alleen de projecten programmeren die binnen de schaarse ruimte moeten worden gerealiseerd, maar ook de versterking van de brede welvaart voor de mensen die er wonen en blijven wonen. Het stelt eisen aan hoe we omgaan met mensen die moeten vertrekken, en aan het toekomstperspectief van de agrarische sector en andere betrokkenen.



Om deze opgave samenhangend te kunnen sturen, wordt een gebiedsprogramma voor de hele Powerport-regio voorbereid. Dit programma vormt het overkoepelende kader waarin projecten, maatregelen en afspraken over ruimte, economie, natuur en leefomgeving in samenhang worden uitgewerkt.

Binnen dit regionale gebiedsprogramma worden in ieder geval twee gebiedsuitwerkingen onderscheiden: de uitbreiding van het haven- en industriecomplex Moerdijk (HiM) en de energiehub rond het Amergebied. Het gebiedsprogramma is daarmee gemeenteoverstijgend en vormt de schakel tussen de omgevingsvisie en de uitvoering. Beide uitwerkingen resulteren uiteindelijk in een gebiedsplan. Discussiepunt in deze nota is of de stuurgroep nu ook opdracht wil geven voor het agrarisch Natuurlandschap een gebiedsuitwerking te starten. Later kunnen andere gebiedsuitwerkingen binnen het gebiedsprogramma worden toegevoegd.

De stuurgroep vindt het van groot belang dat daadwerkelijk toekomstbestendig en integraal gewerkt kan worden. Daarom besluit de stuurgroep om voor het op te stellen gebiedsprogramma en bijbehorende uitwerkingen na te gaan in hoeverre het bestaande instrumentarium van regels en werkwijzen toereikend is om dat mogelijk te maken.

De stuurgroep onderkent dat Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg ieder een eigen dynamiek en ritme kennen. Uit de eerdere bestuurlijke gespreksronde is gebleken dat er een duidelijke behoefte bestaat om als Powerport-regio als geheel verbonden te blijven op de punten waar dat nodig is, en tegelijkertijd ruimte te bieden aan een aanpak die recht doet aan de verschillen tussen de gemeenten. De stuurgroep ziet dat nu een fase aanbreekt waarin in verschillende snelheden gewerkt en besloten moet kunnen worden en de organisatie voor het vervolg op maat moet worden ingericht. Daarom besluit de stuurgroep – zoals verder uitgewerkt in deze nota – om te zorgen dat deze verschillende snelheden daadwerkelijk tot hun recht kunnen komen in de verdere besluitvorming en uitvoering.

#### Beslispunten 1c Instrumenteel Kader

1. De stuurgroep geeft opdracht het taalgebruik en de juridisch ruimtelijke planologische implicaties daarvan rond woorden als gebiedsprogramma en gebiedsuitwerking / gebiedsplan uit te werken in de besluitvorming van 1 december.
2. De stuurgroep besluit een gebiedsprogramma voor de gehele Powerport-regio op te stellen, waarin projecten, maatregelen en afspraken over ruimte, economie, natuur, water en leefomgeving in samenhang worden uitgewerkt. Binnen dit programma worden in ieder geval twee gebiedsuitwerkingen onderscheiden: de uitbreiding van het haven- en industriecomplex Moerdijk (HiM) en de gebiedsuitwerking rond het Amergebied. Beide uitwerkingen resulteren uiteindelijk in twee afzonderlijke gebiedsplannen, passend in het overkoepelende gebiedsprogramma.
3. De stuurgroep vindt het van groot belang dat daadwerkelijk toekomstbestendig en integraal gewerkt kan worden en besluit daarom na te gaan in hoeverre het bestaande instrumentarium van regels en werkwijzen daarvoor toereikend is en voorstellen te doen (bijvoorbeeld via opzetten van een proeftuin) om deze opgave te ondersteunen met het instrumentarium dat nodig is voor de totstandkoming van toekomstbestendige gebiedsuitwerkingen en gebiedsplannen.
4. De stuurgroep erkent dat er tempoverschillen zijn tussen de verschillende gebiedsuitwerkingen en besluit dat deze wat betreft aanpak en uitvoering hun eigen

ritme kunnen hanteren, zodat gemeenten en partners kunnen handelen in een tempo dat past bij hun eigen dynamiek, met behoud van samenhang binnen de regio.

5. De stuurgroep besluit dat in het vervolg van het gebiedsprogramma ook wordt onderzocht op welke wijze stikstofruimte kan worden gecreëerd en ingezet om de nationale opgave in de Powerport-regio te kunnen realiseren en de aanpalende opgave wat betreft brede welvaart en het bieden van perspectief aan de agrarisch sector. Dit onderzoek richt zich op het tijdig beschikbaar krijgen van voldoende ontwikkelruimte als randvoorwaarde voor de uitvoering van de gebiedsontwikkeling. In het verlengde dient vanuit het perspectief industrie ook stappen gezet te worden op het creëren van milieuruimte (met name geluid) en netcongestie.

## **Deel 2 Uitwerking van afspraken**

### **2 a. Geertruidenberg**

Partijen benadrukken het belang van integrale ontwikkeling van het Amergebied als toekomstige energiehub van Zuid-Nederland en tegelijkertijd het ontwikkelen van draagvlak en meerwaarde voor de lokale omgeving. De inpassing van het convertorstation is daarbij een eerste bouwsteen die een grotere integrale gebiedsontwikkeling in gang moet zetten.

In de afgelopen periode heeft de gemeente Geertruidenberg aangegeven wat voor hen belangrijk is om draagvlak te kunnen geven en meerwaarde te kunnen verbinden aan de ontwikkeling van de energiehub. Het college en de gemeenteraad hebben inbreng geleverd in onder meer in de vorm van 'Bergse voorwaarden' en de behoefte om duidelijkheid te krijgen over de omvang en regelgeving rond financiële compensatie.

Tevens is de afgelopen weken een intensief participatietraject doorlopen (loopt door tot 26 november). In dit traject werken een bewonersgroep en partijen als RWE, TenneT en Ennatuurlijk samen aan het opstellen van ontwerpuitgangspunten voor het landschapsplan, waarbinnen ruimte wordt geboden aan de energieprojecten van de toekomstige energiehub en tegelijkertijd wordt gewerkt aan ideeën voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid.

Het doorlopen proces geeft vooralsnog perspectief op mogelijke inhoudelijke consensus over een eindbeeld. De groepen zijn nu met elkaar in gesprek om wensen, eisen en beperkingen te bespreken en te komen tot een gezamenlijk perspectief. Hoewel er nog obstakels zijn, levert dit proces waardevolle inzichten en bouwstenen op voor een evenwichtige ontwikkeling van het Amergebied (inclusief positionering van belangen als bufferzone, groenontwikkeling en mobiliteit etc). De eindopbrengst van dit traject – een notitie met ontwerpuitgangspunten voor het landschapsplan Amer – wordt op 26 november door bewoners, samen met de gemeente, gepresenteerd aan de gemeenschap.

Op 1 december kan bestuurlijk een stap worden gezet door het verrichte voorwerk te vertalen naar een gezamenlijke vervolgaanpak waar alle relevante partijen achter kunnen staan. Op dat moment spreken de betrokken partijen wederzijds het vertrouwen uit dat zij er in de volgende fase in slagen om samen een gebiedsuitwerking en later een gebiedsplan te ontwikkelen waarin

de realisatie van de energiehubs hand in hand gaat met de ontwerpuitgangspunten die in het participatieproces zijn geformuleerd.

#### Beslis en besprekpunten Geertruidenberg tbv stuurgroep 1 december

- 1) Partijen nemen ruis weg t.a.v. de bestemming van reeds toegekende compensatiemiddelen (11,7 + 8,6 mln). Vraagstuk daarbij is of deze middelen binnen het Amerterrein of binnen de gemeente Geertruidenberg ingezet mogen worden;

Advies: rijk en gemeente dienen in November dit punt samen te beslechten en een voorstel te ontwikkelen voor besluitvorming 1 december.

- 2) In navolging van de notitie 'ontwerpuitgangspunten' als opbrengst van de participatie besluit de stuurgroep op 1 december:
  - a) Het vertrouwen uit te spreken dat op basis van de geformuleerde uitgangspunten gewerkt kan worden aan een gebiedsuitwerking waarbij in hoofdlijnen wordt aangegeven hoe de Energiehub Amer in samenhang met draagvlak en meerwaarde voor de gemeente gerealiseerd kan worden. Van belang is dat partijen in deze stap expliciet wegen of met de uitgangspunten notitie alle gerechtvaardigde verwachtingen op tafel liggen én of partijen het vertrouwen hebben dat ze praktisch uitvoerbaar zijn én financierbaar zijn door de partijen die dat voor elkaar moeten krijgen.
  - b) Opdracht te geven de gebiedsuitwerking te maken welke uiteindelijk in de stap daarna resulteert in een concreet gebiedsplan. De gebiedsuitwerking dient in Q2 gereed te zijn en is onderdeel van de vervolg besluitvorming binnen de Powerport regio (MIRT / BOL). De gebiedsuitwerking wordt getrokken door de gemeente Geertruidenberg, expliciet in nauwe samenwerking met Tennet / KGG en RWE (en PNB secundair);
  - c) Als eerste stap direct een verkenning te starten door Geertruidenberg met RWE en Tennet / KGG (en PNB secundair) om te komen tot een letter of intent waarin de inhoudelijke afspraken staan en de beoogde governance die partijen in staat stelt de gebiedsuitwerking daadwerkelijk voor elkaar te krijgen. De letter of intent resulteert in een bestuurlijke overeenkomst (BOK) met daarin afspraken over werkwijze, inzet (capaciteit + budget) op te leveren product en tijdslijnen.
  - d) de gemeente Geertruidenberg, met ondersteuning van provincie en rijk, direct een kwartiermaker aanstelt om met de verkenning van start te gaan.
  - e) NB in de tussentijd loopt het ontwerpproces door, zodat de lopende projecten van Ennatuurlijk en TenneT straks binnen één samenhangend kader van de gebiedsuitwerking kunnen worden voortgezet.

Advies: geef opdracht aan het kernteam om bovenstaande lijn uit te werken en te vertalen naar het besluitvormingsdocument voor 1 december.

Aanvullend besprekpunt: Aftakking DRC vanuit Energiehub Amer

- 3) Uit de besprekingen is naar voren gekomen dat er duidelijkheid moet komen over de vraag of het Amergebied en de toekomstige energiehubs die daar wordt ontwikkeld, wel of niet worden aangesloten op de Delta Rhine Corridor (DRC). Deze keuze vraagt om een strategische afweging, omdat zij direct van invloed is op de functies en mogelijkheden die de energiehubs in de toekomst kan vervullen. Het is daarom raadzaam dat partijen hierover het

gesprek voortzetten en gezamenlijk bepalen in hoeverre deze vraag een plek moet krijgen in de verdere uitwerking van de gebiedsontwikkeling. IJN uit te werken en te vertalen naar het besluitvormingsdocument voor 1 december.

## **2 B. Moerdijk**

Voor Moerdijk wordt eveneens een gebiedsuitwerking voorbereid, waarin de principes van toekomstbestendig werken – zoals die ook in Geertruidenberg richtinggevend zijn – worden toegepast. De context en dynamiek in Moerdijk zijn echter anders, waardoor in deze fase een ander type besluit nodig is om in december een fundamentele stap voorwaarts te zetten.

De omgeving verwacht dat bestuurlijk duidelijkheid wordt gegeven over de ontwikkelrichting, en ook de tijdslijn van het POM-project vraagt daar nadrukkelijk om. Het is daarom van belang dat in december zowel de ontwikkelrichting wordt bepaald als de bijbehorende randvoorwaarden worden vastgesteld. Dit gebeurt, zoals eerder afgesproken, binnen de context van ‘voorwaardelijke besluitvorming’: nu duidelijkheid over de koers en de condities, gevolgd door verdere uitwerking en definitieve borging in de eerste helft van 2026.

### **Randvoorwaarden**

Ongeacht de uiteindelijke keuze voor een ontwikkelrichting vraagt de gemeente Moerdijk om bestuurlijke overeenstemming over drie principe-elementen. Deze zijn essentieel om de juiste balans te vinden tussen de grootschalige ruimtelijke en economische ontwikkeling van het haven- en industriecomplex en de versterking van de brede welvaart, de menselijke maat en de bestuurlijke en organisatorische capaciteit die bij deze opgave hoort.

#### *Principe-element 1 – Menselijke maat, compensatie en perspectief*

Mensen die direct geraakt worden door de ontwikkeling van het HiM moeten financieel worden gecompenseerd en perspectief krijgen op een nieuwe toekomst. Dat vraagt om een geloofwaardig en uitvoerbaar pakket, waarbij aanvullend op de bestaande garantieregeling wordt afgesproken dat ook een verhuisregeling en maatschappelijke hulp beschikbaar komt waarmee vrijwillig vertrek mogelijk is tegen volledige vergoeding. Moerdijk stelt voor dat het Rijk deze regeling financiert. In een later stadium moet daarnaast een vertrekregeling worden opgesteld voor bewoners die op langere termijn door de ontwikkeling worden geraakt. Deze regelingen zijn bedoeld om zekerheid en vertrouwen te bieden, zodat inwoners niet de lasten dragen van een ontwikkeling die in het nationale belang wordt gerealiseerd.

#### *Principe-element 2 – Gebiedsfonds brede welvaart*

Er wordt een gebiedsfonds ingericht dat gericht is op het duurzaam versterken van de brede welvaart in en rond Moerdijk. Het fonds wordt in eerste instantie gevuld met incidentele compensatiemiddelen en op termijn structureel aangevuld met opbrengsten uit energieprojecten (zoals wind en zon) en mogelijke toekomstige dividendstromen uit het nieuwe HiM-complex.

Doel van het fonds is om niet alleen te compenseren, maar structureel te investeren in de leefbaarheid, voorzieningen, natuur, mobiliteit en economische veerkracht van de regio. Het

fonds wordt zo ingericht dat het zowel directe sociale effecten kan opvangen als op de langere termijn bijdraagt aan de duurzame kwaliteit van wonen, werken en leven in het gebied.

#### *Principe-element 3 – Ontwikkelvoertuig en bestuurlijke verantwoordelijkheid*

De uitvoering van de ontwikkeling vraagt om een stevig bestuurlijk en financieel samenwerkingsverband tussen rijk, provincie en gemeente. Dit ontwikkelvoertuig of ontwikkelentiteit vormt de gezamenlijke structuur waarin besluiten worden voorbereid, middelen worden ingezet en de uitvoering wordt aangestuurd. De gemeente Moerdijk stelt voor dat het rijk de primaire financiële verantwoordelijkheid voor de gebiedsontwikkeling draagt en zorgt dat de benodigde middelen beschikbaar zijn om de plannen te realiseren. Provincie en gemeente leveren bestuurlijke, organisatorische en inhoudelijke inbreng en participeren in het ontwikkelvoertuig. Het waterschap heeft hierbij ook een rol en dient nader ingevuld te worden.

Samen vormen deze drie principe-elementen het fundament voor een evenwichtige besluitvorming op 1 december, ongeacht de te kiezen ontwikkelrichting

#### Beslis en bespreekpunten Moerdijk tbv stuurgroep 1 december

1. Aanvullend op de bestaande garantieregeling komt er een verhuisregeling met maatschappelijke ondersteuning waarvoor het rijk de financiële verantwoordelijkheid neemt, en op termijn wordt een vertrekregeling uitgewerkt.
2. Bespreekpunt: inbouwen van de gedachte om de (woon)gemeenschappen in het gebied (voor de mensen die dat willen) een gezamenlijk perspectief elders te bieden;
3. De stuurgroep steunt de gedachte om een gebiedsfonds in te richten dat de brede welvaart in en rond Moerdijk duurzaam versterkt. Het fonds krijgt een startkapitaal uit incidentele middelen en wordt op termijn structureel gevoed met opbrengsten uit energieprojecten en mogelijke dividendstromen uit het HiM-complex. De stuurgroep geeft opdracht om dit gebiedsfonds, inclusief governance, financiering en bestedingskaders, nader uit te werken.
4. De stuurgroep besluit dat de uitvoering van de gebiedsontwikkeling plaatsvindt via een gezamenlijk ontwikkelvoertuig van rijk, provincie en gemeente, waarbij het rijk de primaire financiële verantwoordelijkheid draagt.
5. De stuurgroep besluit dat de uitwerking van deze drie principe-elementen – de regelingen voor compensatie en perspectief, het gebiedsfonds brede welvaart en het ontwikkelvoertuig – parallel aan het Voorjaarsnota-proces wordt opgepakt en uiterlijk in het tweede kwartaal van 2026 bestuurlijk wordt vastgesteld tussen gemeente, provincie en rijk.

#### **Ontwikkelrichting**

Parallel aan het opstellen van deze nota is de opbrengst van het participatieproces over de keuze voor een ontwikkelrichting Moerdijk in kaart gebracht. Deze opbrengst is door het kernteam samengevat en als bijlage bij de stukken van de stuurgroep toegevoegd. In die nota staan veel handvatten (vanuit inwoner-, industrie-, en agrarisch Natuurlandschap) om tot een gezamenlijke keuze voor de te kiezen ontwikkelrichting te komen.

Ten behoeve van beeldopbouw zet ik de belangrijkste bevindingen uit de participatie op een rij (zeer compact zie notitie kernteam voor complete beeld):

### *Input Inwoners*

Inwoners uit het dorp Moerdijk en omliggende kernen benadrukken één gezamenlijk uitgangspunt: een rechtvaardige, veilige en leefbare toekomst voor iedereen. Hun vertrouwen in de overheid kan alleen worden hersteld als alle beloften en randvoorwaarden tegelijk en volledig worden nagekomen – van garanties op woonrecht en herhuisvesting tot daadwerkelijke investeringen in leefbaarheid, compensatie en handhaving.

De zuidoostelijke zoekrichting wordt door bewoners als ongeloofwaardig ervaren: zij zien daarin feitelijk het einde van hun dorp en achten brede welvaart in dat scenario niet haalbaar. De oostelijke richting wordt als realistischer gezien, mits die gepaard gaat met bindende afspraken over bescherming van bewoners, tijdige huisvestingsoplossingen en duidelijke ruimtelijke grenzen.

De oproep van inwoners is helder: kies voor een richting die geloofwaardig perspectief biedt, herstel vertrouwen door concrete en afdwingbare garanties, en zorg dat besluiten over de toekomst van Moerdijk de leefbaarheid van huidige bewoners vooropstellen.

Voor de verdere besluitvorming liggen twee procesroutes voor: óf in december een richting vaststellen met daarbij een garantie op hoofdlijnen die daarna samen met bewoners wordt uitgewerkt, óf eerst – op basis van een voorlopige voorkeursrichting – de garantieafspraken gezamenlijk vormgeven en pas daarna een definitief besluit nemen over de ontwikkelrichting en bijbehorende waarborgen.

### *Input Havenbedrijf en industrie*

Vanuit de industriële partijen klinkt een helder signaal: Moerdijk vervult een unieke rol in Brabant als enige zeehaven waar ruimte is voor zware milieucategorieën, gekoppeld aan uitstekende multimodale verbindingen. Die combinatie biedt grote kansen voor de vorming van een toekomstbestendig industrieel cluster, waarin energie, chemie en circulaire grondstoffen samenkomen. Bedrijven zien vooral potentie in activiteiten rond pyrolyse, vergassing en vergisting – de motor voor vernieuwing in de chemie en de energietransitie – met logistiek als ondersteunend onderdeel, niet als doel op zich.

Tegelijkertijd is er brede consensus dat uitbreiding in zuidoostelijke richting geen realistische optie is. voor een multimodaal ontsloten zeehaven met profiel op grondstoffen- energietransitie en onlosmakelijk onderdeel daarvan uitmakende chemische en logistieke activiteiten. De noodzakelijke infrastructuur zou ingrijpend en kostbaar zijn, en de impact op omgeving en bereikbaarheid onevenredig groot. Daarbij zou de verkeersdruk op het spoor langs het dorp Moerdijk toenemen en neemt de ruimtelijke druk toe rond Zevenbergen.

Bedrijven richten zich nu overigens vooral op behoud binnen een lastig speelveld van stikstof, vergunningen en concurrentie. Nieuwe energie- en circulaire spelers zijn nog weinig betrokken, waardoor samenhang en richting ontbreken. De oproep is te bouwen



op de bestaande kracht van Moerdijk en tegelijk de 'nieuwe economie' actiever aan tafel te brengen.

### *Input Agrarisch Natuurlandschap*

De agrarische werkgroep heeft vooral gekeken naar hoe de impact van verdere ontwikkeling kan worden beperkt en heeft daarvoor randvoorwaarden opgesteld rond bodem, water, verkaveling, hydrologie en bereikbaarheid. Deze vormen waardevolle bouwstenen voor het gebiedsprogramma PowerPort. Hoewel agrarische partijen zelf geen voorkeursrichting wilden uitspreken, blijkt uit de analyse dat de zuidoostelijke richting vanuit landbouwkundig oogpunt het meest logisch is: de gronden daar scoren beter op kwaliteit en samenhang dan die rond het dorp Moerdijk. De sector vraagt vooral om deze voorwaarden te verankeren in het vervolgproces en om heldere afspraken tussen overheden over de verdere uitwerking (zie ook 2c).

Momenteel voeren partijen van de stuurgroep verdiepende gesprekken om de verschillende belangen en perspectieven nader te verkennen. Op korte termijn volgt een specifiek overleg tussen de provincie, het rijk en de gemeente Moerdijk om te bezien of gezamenlijk tot een gedragen ontwikkelrichting kan worden gekomen.

Voor deze nota is het nog te vroeg om al een concreet voorstel voor de ontwikkelrichting op te nemen, maar er wordt intensief gewerkt om op 1 december een bestuurlijk gedragen ontwikkelrichting als onderdeel van de besluitvorming te kunnen voorleggen.

### Beslis en bespreekpunten Moerdijk tbv stuurgroep 1 december

1. Ik adviseer de stuurgroep om te bespreken hoe wordt omgegaan met de opbrengst van de participatie en de daaruit voortgekomen randvoorwaarden.

### **2 c. Agrarisch Natuurlandschap**

De agrarische sector heeft in samenwerking met overheden en maatschappelijke partijen een breed gedragen set van randvoorwaarden ingebracht voor de ontwikkeling van de Powerport-regio. De kern daarvan is dat de grote ruimtelijke en economische opgave niet ten koste mag gaan van de toekomst van het agrarisch natuurlandschap, maar juist moet bijdragen aan een duurzamer, economisch sterk en sociaal rechtvaardig landelijk gebied.

Belangrijke punten voor de stuurgroep zijn:

- Zorgvuldig ruimtegebruik: ga zuinig om met hoogproductieve zeekleigronden; benut waar mogelijk minder waardevolle gronden en koppel compensatie voor natuur en water aan een toekomstbestendig agrarisch natuurlandschap.
- Structuurversterking: ontwikkel een gebiedsgerichte aanpak, in lijn met de provinciale Aanpak Landelijk Gebied, gericht op herstructurering en innovatie in de landbouw, met financiële instrumenten zoals een landbouwgrondfonds en omschakelregelingen.



- Eerlijke compensatie: zorg voor passende financiële compensatie bij verlies van landbouwgrond en schade door kabels en leidingen, met heldere afspraken over planning, uitvoering en bodemkwaliteit.
- Synergie: benut de Powerport-ontwikkeling om koppelingen te leggen met de energiebehoefte van de glastuinbouw in West-Brabant (warmte, CO<sub>2</sub>, elektriciteit).
- Participatie en vertrouwen: borg een zorgvuldige en gelijkwaardige rol van de agrarische sector in het vervolgproces, inclusief de aanstelling van een agrarische omgevingsmanager en aandacht voor de sociale impact op boeren en hun gezinnen.

#### Bespreekpunten Agrarisch Natuurlandschap tbv stuurgroep 1 december

1. Bespreekpunt: Ik adviseer de stuurgroep om te bespreken hoe wordt omgegaan met de opbrengst van de participatie met de agrarische sector en de daaruit voortgekomen randvoorwaarden. Naast de afspraken over de uitbreidingsrichting in Moerdijk en de verdere invulling van het Amergebied is het van belang om ook duidelijke afspraken te maken over de toekomst en versterking van het agrarisch gebied.

De vraag die voorligt aan de stuurgroep is of de uitkomsten van deze participatie breed kunnen worden gedragen door de leden van de stuurgroep, en op welke manier hier gezamenlijk vervolg aan wordt gegeven. Daarbij kan de stuurgroep overwegen om – naar analogie van de gebiedsuitwerkingen voor het Amergebied en het haven- en industriecomplex – ook voor het agrarisch gebied een gebiedsuitwerking te laten opstellen, gericht op het realiseren van een toekomstperspectief voor de agrarische sector in de Powerport-regio. Indien de stuurgroep dat wil adviseer ik de stuurgroep opdracht te geven aan het kernteam die gedachte te laten uitwerken richting besluitvorming op 1 december.

#### **2 d. Overige afspraken en belangen**

De hoofdprioriteit in de besluitvorming op 1 december ligt bij het zetten van concrete stappen voorwaarts ten aanzien van de ontwikkelrichting Moerdijk en het vaststellen van de ontwikkelrandvoorwaarden voor Moerdijk en Geertruidenberg. Dat laat onverlet dat het belangrijk blijft om de besluitvorming te synchroniseren met de belangen en inbreng van de overige partijen binnen de Powerport-regio.

Hieronder volgt een compacte uitwerking van enkele punten die de stuurgroep kan uitspreken ten behoeve van de besluitvorming op 1 december, om zo ook richting en samenhang te bieden aan de bredere regionale opgave.

#### Drimmelen

De gemeente Drimmelen vraagt nadrukkelijk aandacht voor een aantal thema's die in samenhang met de besluitvorming over de Powerport-regio van belang zijn en in het eerste kwartaal van 2026 verder moeten worden uitgewerkt. Het gaat in de eerste plaats om de omvangrijke kabels- en leidingenopgave van circa 265 hectare, die grotendeels over Drimmelens grondgebied loopt. De gemeente pleit voor een toekomstbestendig en gebundeld tracé dat rekening houdt met agrarische belangen, minimale verstoring en duidelijke afspraken over compensatie voor grondeigenaren.

Daarnaast wil Drimmelen dat de belangen van toekomstige bewoners van de nieuwbouw aan de Amertak goed worden geborgd en dat de keuze voor de ontwikkelrichting gepaard gaat met ruimte voor versterking van landbouw, natuur en water als onderdeel van een integrale ontwikkeling gericht op brede welvaart.

Tot slot benadrukt de gemeente dat de realisatie van energie- en industrieprojecten primair een rijksopgave is. Drimmelen levert ambtelijke capaciteit passend bij haar rol, maar verwacht geen financiële bijdrage te leveren aan deze ontwikkelingen; eventuele extra inzet vraagt om aanvullende rijksfinanciering.

#### Besprekspunt Drimmelen

1. De stuurgroep onderkent het belang van deze punten en spreekt af dat deze onderwerpen in het eerste kwartaal van 2026 verder worden uitgewerkt en worden betrokken bij de vervolgbesluitvorming, zodat de belangen van Drimmelen volwaardig onderdeel blijven van de regionale aanpak. In een latere fase wordt gewogen of een aparte gebiedsuitwerking voor Drimmelen gestart wordt.

#### Waterschap Brabantse Delta

Het waterschap wijst op het belang van een herbezinning op de huidige waterveiligheidsnormen, gezien de schaal en impact van de opgave – minimaal 700 hectare met vitale nationale infrastructuur. De bestaande normen zijn volgens het waterschap niet zonder meer toepasbaar, omdat de toegenomen klimaatrisico's vragen om een actuele beoordeling van normstelling en acceptabel restrisico. Uiterlijk bij de start van de gebiedsprogrammering moet hierover bestuurlijk overleg plaatsvinden, zodat de rekenregels en het benodigde ruimtebeslag vooraf duidelijk zijn.

Het waterschap kan deze opgave niet zelfstandig dragen en verwacht dat rijk en regio mede verantwoordelijkheid nemen voor de normering en risicoprofielen. In de verdere uitwerking ziet het waterschap voor zichzelf een adviserende rol, met nadruk op het principe van water en bodem sturend, inzicht in de adaptatie-eisen voor de gekozen ontwikkelrichting en bijdragen vanuit de kerntaken waterveiligheid, waterkwaliteit en waterkwantiteit. Daarbij vraagt het ook aandacht voor de koppeling met de landbouwtransitie: een kleiner agrarisch areaal moet leiden tot een sterker en duurzamer landbouwsysteem.

#### Besprekspunt Waterschap Brabantse Delta

1. De stuurgroep onderkent de inbreng van het waterschap en verzoekt het waterschap om in het vervolg de gedachte voor de gezamenlijke normstelling en waterveiligheidsnormen in te brengen, zodat dit onderwerp kan worden meegenomen bij de gebiedsuitwerkingen en later gebiedsplannen.

#### Provincie Noord-Brabant

De belangen van de provincie Noord-Brabant zijn op verschillende plekken in deze nota verankerd. De provincie vervult een schakelfunctie tussen de nationale belangen zoals

vastgelegd in de Ontwerp Nota Ruimte en de planvorming op regionaal en lokaal niveau. Daarbij richt de provincie zich niet alleen op de ruimtelijke dimensie van de opgave, maar nadrukkelijk ook op de economische toegevoegde waarde voor de regio.

De provincie ziet het als haar rol om samen met het Rijk en de regio te zorgen voor een samenhangende ontwikkeling waarin de nationale energie- en industriebelangen – zoals de positionering van de Delta Rhine Corridor bij het Amergebied en de toekomstbestendige ontwikkeling van het Havenschap Moerdijk – worden verbonden met de regionale en lokale belangen.

In deze schakelfunctie zoekt de provincie voortdurend naar de juiste balans: meewerken aan de realisatie van nationale doelen, maar dit op zo'n manier doen dat lokaal draagvlak ontstaat en tegelijkertijd meerwaarde wordt gecreëerd voor de regio en voor Brabant als geheel.

### **Deel 3 Governance en organisatie**

De governance van de Powerport-opgave is bepalend voor de slagkracht, consistentie en uitvoeringskracht in de komende jaren. De opgave vergt een programmatische aanpak waarin de samenwerking tussen rijk, provincie, gemeenten en waterschap structureel wordt geborgd.

De afgelopen periode is gewerkt aan een conceptopdracht voor de kwartiermaker Powerport. Deze opdracht vormt de eerste stap naar de inrichting van een duurzame programmaorganisatie, die verantwoordelijk wordt voor de voorbereiding en uitvoering van het gebiedsprogramma.

De besluitvorming op 1 december richt zich op de volgende hoofdpunten:

1. Vraagstuk overkoepelende organisatie gebiedsprogramma powerport
2. Opgave Moerdijk: de aanstelling van een kwartiermaker die uiterlijk in januari 2026 start;
3. Opgave Moerdijk: de voorbereiding van het 'programmabureau Powerport Moerdijk' dat in Q2 '26 operationeel moet zijn (op de markt zetten aanbesteding).
4. Opgave Geertruidenberg: de aanstelling van een kwartiermaker;
5. Opgave agrarisch Natuurlandschap: PM

#### 1. Overkoepelende organisatie

Een belangrijke vraag voor de stuurgroep bij de inrichting van de governance en organisatie is hoe de verdeling van sturing en verantwoordelijkheid wordt vormgegeven: enerzijds voor de realisatie van het gebiedsprogramma voor de Powerport-regio als geheel, en anderzijds voor het creëren van voldoende slagkracht binnen de afzonderlijke programmauitwerkingen. Het is wenselijk dat de stuurgroep hierover met elkaar in gesprek gaat, zodat een gedeeld beeld ontstaat van de gewenste bestuurlijke inrichting. Ongeacht de verdere uitwerking van deze verdeling is het van belang om tempo te maken met de aanstelling van kwartiermakers voor in ieder geval Moerdijk en Geertruidenberg, en om te bespreken of ook voor het agrarisch gebied een vergelijkbare invulling gewenst is.

#### 2. Kwartiermaker PowerPort

De stuurgroep besluit een kwartiermaker aan te stellen die uiterlijk in januari 2026 start. De kwartiermaker vormt de verbindende schakel tussen beleid, organisatie, uitvoering, onderzoek en plannen en communicatie) en legt de basis voor de structurele samenwerking binnen de Powerport-regio. De stuurgroep vraagt nu actie te ondernemen zodat de kwartiermaker 1 december wordt benoemd en snel kan starten.

Opdracht aan de kwartiermaker:

1. Ontwikkel en professionaliseer de programmaorganisatie Powerport, inclusief governance, mandaten, capaciteit en begroting voor 2026.
2. Bereid de oprichting van het programmabureau voor, inclusief taakafbakening, juridische structuur en financiering.
3. Faciliteer de bestuurlijke samenwerking tussen rijk, provincie, gemeenten en waterschap, met duidelijke afspraken over besluitvorming, verantwoording en uitvoering.
4. Geef vervolg aan de afspraken gemaakt door de stuurgroep op 1 december en start daarmee met de uitwerking van de gebiedsuitwerking.
5. Ontwikkel een eerste financieringsstrategie en begroting, inclusief de inbreng van publieke middelen, subsidies en private bijdragen.
6. Rapporteer periodiek aan de stuurgroep over voortgang, risico's en benodigde besluiten.

De kwartiermaker krijgt mandaat om, in overleg met de stuurgroep, een klein voorbereidend team samen te stellen en direct te starten met de inrichting van de programmaorganisatie. De kwartiermaker krijgt tevens als opdracht in het eerste kwartaal van 2026 een voorstel uit te werken voor:

- De financiële structuur en dekking van het structureel in te richten programmabureau (moerdijk en of geheel vd opgave)
- De bestuurlijke en juridische vorm van de programmaorganisatie.
- Afspraken over mandatering, besluitvorming en rapportage aan de stuurgroep.

Daarnaast vraagt de stuurgroep aandacht voor participatie en communicatie: het is van belang dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties blijvend betrokken worden bij de uitvoering van het programma.

### 3. Programmabureau PowerPort Moerdijk

De kwartiermaker start direct met het kernteam de voorbereiding van het op te richten structurele programmabureau Powerport Moerdijk (nb discussie tov bureau voor het geheel). Dat bureau vormt straks de uitvoerende kern van de samenwerking en coördineert de inhoudelijke, financiële en procesmatige samenhang van de opgave.

Opdracht voor de voorbereiding van het programmabureau:

- Definieer de kerntaken van het programmabureau:
  - Coördinatie van het gebiedsprogramma, inclusief afstemming tussen partners en projecten
  - Bewaken van planning, budget, governance en rapportage.
  - Faciliteren van participatie, communicatie en kennisdeling.
  - Ondersteuning van de stuurgroep en de toekomstige programmadirecteur.
  - Werk de benodigde capaciteit, begroting en juridische positionering uit
  - Bereid de aanbesteding of werving van de ondersteunende functies voor, zodat het programmabureau medio 2026 operationeel is.

#### 4. Agrarisch Natuurlandschap

De stuurgroep wordt geadviseerd tevens te besluiten over een vervolg op realisatie van het agrarisch Natuurlandschap. Voor de hand ligt te besluiten een kwartiermaker (al dan niet in duo-vorm met vertegenwoordiging uit het veld) de opdracht te geven een plan van aanpak te maken voor het vervolg waarbij ook het agrarisch gebied wordt aangewezen als uitwerking binnen het gebiedsprogramma powerport regio.

Overige opmerkingen:

- Bij de inhoudelijke bespreking is reeds gesproken over opdracht aanstellen kwartiermaker Geertruidenberg
- Wellicht dat de gemeente Moerdijk nog behoefte heeft te spreken over het op niveau brengen van de formatie die benodigd is om alle bestaande activiteiten goed in te vullen.